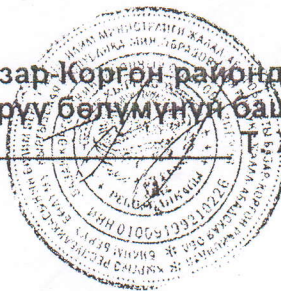

Базар-Коргон райондук билим
берүү бөлүмүнүн башчысы :
Т. Ж. Усенов

**Жалал-Абад областынын Базар-Коргон
районундагы
№ 16 К. Рахманов атындагы орто мектебинин
УСТАВЫ**

ЖАЛАЛ-АБАД ОБЛАСТЫК ЮСТИЦИЯ БАШКАРМАЛЫК
УПРАВЛЕНИЕ ЮСТИЦИИ
ЖАЛАЛ-АБАДСКОЙ ОБЛАСТИ

А Р Х И В

№ 16 К. Рахманов атындагы орто мектебинин

УСТАВЫ

1. Жалпы жобо.
2. Мектептин ишин уюштуруу.
3. Билим берүү процесси.
4. Билим берүү процессинин катышуучулары.
5. Мектепти башкаруу.
6. Мүлк жана материалдык-финансылык каражаттар.
7. Эл аралык кызматташтык.
8. Мектепти жоюу жана өзгөртүп уюштуруу.

1. Жалпы жоболор.

1.1. Базар-Коргон районундагы № 16 К. Рахманов атындагы орто мектеби жалпы башталгыч, жалпы негизги жана жалпы орто билим берүү программаларын ишке ашырган жалпы билим берүү уюму болуп саналат.

Уюштуруу – укуктук формасы: - мекеме.

Менчиктик түрү: - мамлекеттик.

Жалпы билим берүү уюмунун толук аталышы:

- мамлекеттик тилде: - **№ 16 К. Рахманов атындагы орто мектеби;**
- расмий тилде: - **средняя школа № 16 им. К. Рахманова.**

Жалпы билим берүү уюмунун кыскача аталышы:

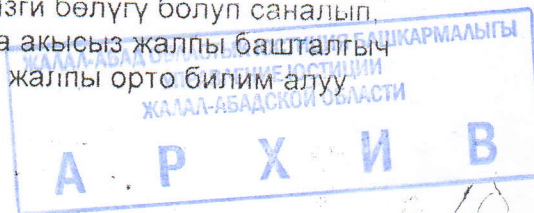
- Мамлекеттик тилде: - **№ 16 К. Рахманов а.о.м.**
- Расмий тилде: **СШ № 16 им. К. Рахманова**

1.2. Жалпы билим берүү уюмунун жайгашкан дареги: - Кыргыз Республикасы Жалал-Абад облусу Базар-Коргон району, Могол айыл округу, Чарбак айылы.

1.3. Жалпы билим берүү уюмунун уюштуруучусу: - Базар-Коргон райондук билим берүү бөлүмү.

Уюштуруучу юридикалык дареги: - Кыргыз Республикасы Жалал-Абад облусу, Базар-Коргон району, Базар-Коргон айылы, Б. Осмонов көчөсү – 48

1.4. Мектеп үзгүлтүксүз билим берүү системасынын негизги бөлүгү болуп саналып, мамлекет тарабынан кепилдик берилген милдеттүү жана акысыз жалпы башталгыч жана жалпы негизги билим алууну ошондой эле акысыз жалпы орто билим алуу

боюнча Кыргыз Республикасынын жарандарынын укугун ишке ашыруу үчүн шарттарды түзөт.

1.5. Мектептин иши төмөнкү принциптерге негизделет.

- Республиканын бардык жарандарынын сапаттуу билим алуу укуктарына теңдиги;
- Гумандуулук жана жалпы адамзаттын баалуулуктарынын артыкчылыгы;
- Жарандуулук жана патриоттук;
- Билим берүү процессинин ыраатуулугу жана үзгүлтүксүздүгү;
- Окутуунун динден тышкары мүнөзү;
- Академиялык жана эркиндик жана ак ниеттик;
- Жоопкерчилик жана натыйжалуулук.

1.6. № 16 К. Рахманов атындагы орто мектеби өзүнүн билим берүүчү, укуктук жана чарбалык-экономикалык ишин Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" Мыйзамын, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын, Кыргыз Республикасынын башка ченемдик укуктук актыларын жана ушул УСТАВЫН жетекчиликке алат.

1.7. Мектептин негизги максаттары деп мамлекеттик билим берүү стандарттарын аткаруунун жана турмуштук компетенцияларына жетишүүнүн негизинде окуучулардын инсандык жалпы маданиятын калыптандыруучу, кесиптик билим берүү программаларын аң - сезимдүүлүк

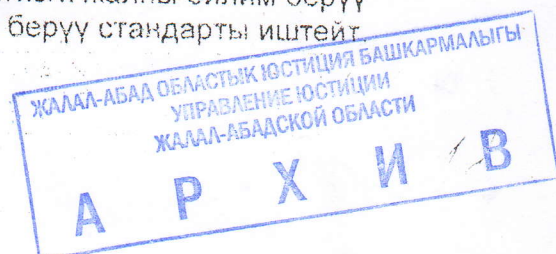
менен тандоо жана андан ары өздөштүрүү үчүн негиз түзүү, жарандуулукка тарбиялоо, адамдын укуктары менен эркиндигин урматтоо, толеранттуу болуу, Мекенин, үй-бүлөсүн жана курчап турган айлана-чөйрөнү, эмгекти сыйлоо, сергек жашоо адаттарын калыптандыруу эсептелет.

1.8. Мектеп адамдын, коомдун, мамлекеттин кызыкчылыктары үчүн окуучуларды окутуунун жана тарбиялоону жүргүзүп, инсандын ден соолугун сактоону камсыздаган жана ар тараптан өнүгүүсүнө, анын ичинде өз алдынча жана кошумча билим алуу зарылчылыгын канаттандыруу боюнча да ылайыктуу шарттарды түзөт.

1.9. Мекиеп мамлекеттик билим берүү стандарттарына ылайык, жалпы башталгыч, жалпы негизги жана жалпы орто билим берүүнүн сапаты, билим берүү жана тарбиялоо процессин уюштурууда окуучулардын жашына жараша психологиялык жана физиологиялык өзгөчөлүктөрүнө, шыктуулуктарына жана жөндөмүнө колдонулуучу тариздердин, усулдардын жана каражаттардын шайкештиги, алардын өмүрлөрүн жана ден соолуктарын коргоо ченемдери жана эрежелери боюнча Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына аныкталган тартипте жооп тартат.

1.10. Жалпы башталгыч, жалпы негизги жана жалпы орто билим берүү күндүзгү таризде жүзөгө ашырылат. Окуучулардын физиологиялык жана психологиялык акыбалдарына байланыштуу жалпы билим берүү программалары үй-бүлөлүк жана жекече билим алуу тариздеринде өздөштүрүлүшү мүмкүн. Үй-бүлөлүк, жекече түрүндөгү жалпы билим берүү программаларынын өздөштүрүү шарты жана тартиби уюштуруучу тарабынан аныкталат жана окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) менен түзүлгөн келишимге ылайык жүзөгө ашырылат.

1.11. Билим алуунун бардык тариздеринде конкреттүү негизги жалпы билим берүү программасынын чегинде бирдиктүү мамлекеттик билим берүү стандарты иштейт.

2.1. Мектеп юридикалык жак катары уставы, эсептөө жана башка счеттору, мамлекеттик жана расмий тилдеринде почталык дареги жазылган мөрү, бурч-мөрү (штамп) жана бланктары, бекитилип берилген мүлкү бар уюм болот.

2.2. Мектеп Кыргыз Республикасынын Өкмөтү бекиткен тартип боюнча мамлекеттик аттестациядан (аккредитациядан) өтөт.

2.3. Мектеп уюштуруучунун же айыл ыйгарым укук берген органдардын макулдугу боюнча юридикалык жак же филиал статусу бар түзүмдүк бөлүмдөрүн түзүп, аларды өз алдынча мүлк менен камсыздайт. Түзүмдүк бөлүмдөр, өзүнүн түзүмдүк бөлүмдөрүн ачууга укуксуз. Юридикалык жак же филиал статусун алган түзүмдүк бөлүмдөр Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте мамлекеттик каттоодон өтүшөт.

2.4. Мектеп Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык келишимдин негизине кесиптик уюмдарын жана бирикмелерин (педагогикалык ассоциациялык, союздарды, окутуу усулдук бирикмелерди ж.б. кенештерди жана уюмдарды) түзүүгө жана алардын иштерине катышууга укуктуу.

2.5. Окуучулардын акысыз медициналык тейлөөсүн саламаттыкты сактоо органдары тарабынан мектепке атайын бекитилген медициналык кызматкер жүргүзөт. Мектеп администрациясы бирдикте медициналык кызматкер да алдын – ала дарылоо иш чараларын жүргүзүү, окуучуларды санитардык-тазалык ченемдери, тамактанууларын сапаты жана режими боюнча жооп тартат. Медициналык кызматкерлердин иш жүргүзүшү үчүн мектепте атайын бөлмө бөлмө каралат, ошондой эле медициналык кызматкерлердин билдирмеси боюнча билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органы алдын ала дарылоо каражаттары менен камсыздайт.

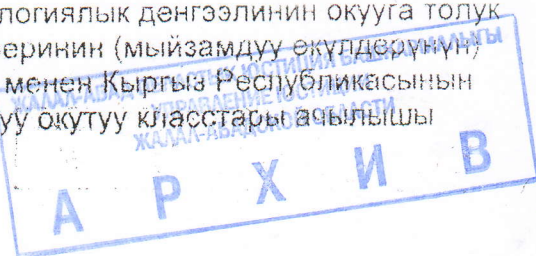
2.6. Мектеп окуучулардын тамактануусун уюштуруу Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтому менен аныкталат.

2.7. Мектепте класстардын жарандардын гапшырган арыздарына жана санитардык-тазалык эрежелери менен класстардын толукталышынын чектүү ченемдердин негизинде мектеп процессин жүргүзүү үчүн түзүлгөн шарттарга байланыштуу болот.

2.8. Мектеп класс-комплекттеринин толукталышынын чектүү ченемин Кыргыз Республикасынын Өкмөтү аныктайт. Чакан комплектүү мектептин класстарынын толукталышы тийиштүү шарттар жана каражаттардын болушуна жараша белгиленет.

2.9. Мектепте окуучулардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) суранычтары боюнча Кыргыз Республикасынын тийиштүү ченемдик укуктарын актысынын негизинде өтөтөлөнүүчү узартылган топторду ачууга укуктуу.

2.10. Мектепте балдардын психикалык жана физиологиялык денгээлинин окууга толук сароо эместигин жоюу максатында алардын ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) суранычтарын эске алып, уюштуруучунун макулдугу менен Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарынын негизинде компенсациялуу окутуу класстары ачылышы

2.11. Мектепте уюштуруучунун макулдугу боюнча Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарынын негизинде акыл-эсинде жана дене түзүлүшүндө кантыгы бар окуучулар үчүн атайын (коррекциялоочу) ачылышы мүмкүн.

Окуучуларды атайын (коррекциялоочу) класстарга көтөрүү (жиберүү алардын ата-энелеринин мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) макулдугу менен психологиялык-медициналык-педагогикалык консультациянын корутундусу боюнча райондук билим берүү бөлүмү тарабынан Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамына ылайык жүргүзөт.

3. Билим берүү процесси.

3.1. Мектеп билим берүү процессин негизги алпы билим берүү программаларынын деңгээлдерине ылайык мектептик билим берүүнүн үч баскычында жүргүзүлөт.

- Жалпы башталгыч билим берүү (окуутунун ченемдик мөөнөтү - 4 жыл)
- Жалпы негизги билим берүү (окуутунун ченемдик мөөнөтү - 5 жыл)
- Жалпы орто билим берүү (окуутунун ченемдик мөөнөтү - 2 жыл)

3.2. Мектепке 6-7 жаштагы балдар кабыл алынат, ар бир класста окутуунун узактыгы бир окуу жылынан кем эмес.

3.3. Башталгыч жалпы билим берүүнүн милдеттери болуп окуучуларды окутуу тарбиялоо жана өнүктүрүү, алардын окуудагы, жазуудагы жана сыноодогу жалпы билүүлөрү менен жөндөмдөрүн, логикалык ой жүгүртүү элементтерин жана танып билүү ишин өз алдынча билим алууну жана өзүн-өзү уюштуруунун жөнөкөй ыкмаларын, жүрүм-турум жана сүйлөөнүн маданиятын, өздүк тазалыгынын негиздерин жана жашоонун сергек адаттарын өздөштүрүү эсептелет.

Жалпы башталгыч билим берүү негизи жалпы билим алуу үчүн база болуп саналат.

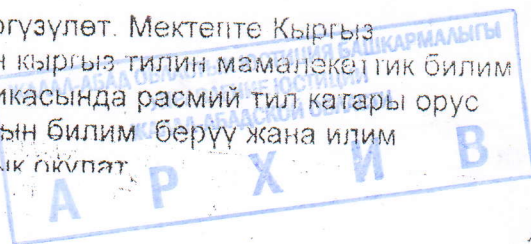
3.4. Жалпы негизги билим берүүнүн милдеттери болуп окуучуларды инсан катары тарбиялоо, түзүү жана калыптандыруучу үчүн социалдык жактан өзүн-өзү аныктоо өз алдынча иш тажрыйбасын өздөштүрүүгө жана өзүн-өзү көзөмөлдөөгө багытталган шыктарын жана компетенцияларын өнүктүрүү эсептелет.

Жалпы негизги билим берүү, жалпы орто билим, башталгыч жана орто кесиптик билим алуу үчүн база болуп саналат.

3.5. Жалпы орто билим берүү жалпы билим берүүнүн аяктоо этабы болуп, окуучуларды тажрыйбага компетенцияларын жана чыгармачылык шыктарын өнүктүрөт, ошондой эле дифференцияланган окутуунун жана кесипти же эмгектенүүнү ан-сезимдүү тандоо үчүн даярдоонун негизинде өз алдынча окуу көнүгүлөрүн калыптандырууну камсыздайт. Жалпы орто билим, башталгыч, орто жана жогорку кесиптик билим берүү программалары боюнча окууну улантууга база болуп берет.

3.6. Мектепте жалпы орто билим берүүнүн мазмуну мамлекеттик билим берүү стандартынын жана негизги жалпы билим берүү программаларынын негизинде аныкталып, мектеп өз алдынча ишке ашат.

3.7. Мектепте окутуу кыргыз жана өзбек тилинде жүргүзүлөт. Мектепте Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тили деп аныкталган кыргыз тилин мамлекеттик билим берүү стандартына ылайык окутат. Кыргыз Республикасында расмий тил катары орус тили ошондой эле чег тили. Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим министрлиги Бекиткен Базистик окуу планына ылайык окшат.

104

3.8. Мектепте тийиштүү шарттары (педагогикалык кадрлар, окутуу-усулдук каражаттар материалдык-техникалык жабдуулар ж.б) болсо Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык, негизги жалпы билим берүү программаларынан тышкары да кошумча билим берүү программаларын ишке ашыра алат жана кошумча билим берүү кызматын (келишимдин негизинде) көрсөтө алат.

3.9. Кошумча билим берүү программалары жана кошумча билим берүү кызматы окуучулардын жана ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) макулдуктары менен тийиштүү шарттар түзүлсө өткөрүлөт.

3.10. Мектеп Кыргыз Республикасынын тийиштүү ченемдик укуктук актыны жетекчиликке алып, баа коюу системасын, окутуунун жана тарбиялоонун тариздерин, ыкмаларын жана усулдарын, ошондой эле окуучулардын которуу сынактарынын мезгилдүүлүгүн жана тариздерин тандоого укуктуу.

3.11. Мектеп базистик окуу планынын негизинде иштелип чыккан иш окуу планы боюнча билим берүү процесси өткөрүлөт. Окуучулардын окуу жүктөмү чектелген жүктөмдүн ченеминен ашпаш керек жана Базистик окуу планынын окуу сабактарын окутууга бөлүнгөн саатарынын санынан төмөн болбош керек. Мектепте окуу процесси башталгыч класстар үчүн алты күндүк иш режими менен жүргүзүлөт.

3.12. Мектептин окуу жылы 1-сентябрьдан башталат.

Мектепте билим берүү I - II - III -- баскычтарында окуу жылынын созулушу, мамлекеттик мыйынтыктоо аттестациясынын мөөнөттөрүн эсептебегенде 34 аптадан кем эмес, ал эми биринчи класста 33 аптаны түзөт.

Окуу жылынын ичинде каникулдарынын созулушу 30 календардык күндөн кем эмес, айында календардык күндөн кем эместе түзөт. Биринчи класстын окуучуларына окуу жылынын ичинде кошумча бир апталык каникулдар берилет.

Мектепте биринчи классында сабактын созулушу 40 минутаны, ал эми экинчиден он биринчи класстарга чейин 45 минутаны түзөт.

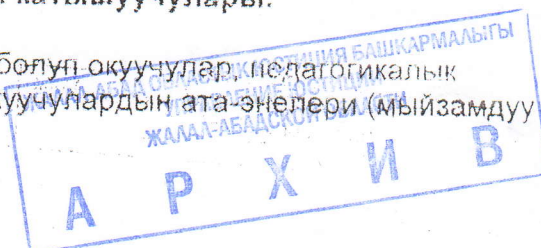
Мектеп жылдык (календардык) окутуу жүгүртмөсүн райондук билим берүү бөлүмү менен макулдашып бекитет.

3.13. Мамлекеттик билим берүү саясатын ишке ашырган мектептердин ишин мамлекеттик контролдоону билим берүү тармагынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы жана билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун региондук органдары жүргүзөт.

3.14. Жалпы орто билим берүүнүн сапатынын кепилдигинин негизги таризи болуп жаны мектептеги мектептеринин аныкталган тартипте 5 жылда бир жолу өткөрүлүүчү мамлекеттик аттестациясы (аккредитциясы) эсептелет.

4. Билим берүү процессинин катышуучулары.

4.1. Мектептин окуу процессинин катышуучулары болуп окуучулар, педагогикалык кызматкерлер (мындан ары - мугалимдер) жана окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) эсептелет.

4.2. Мектепке бекитилген аймакта жашаган окуу жашындагы балдардын жана эспүрүмдөрдүн бардыгы арыздарынын жана аныкталган үлгүдөгү медициналык маалыматтарынын негиздеринде мектепте билим берүүнүн бардык баскычтарына кабыл алуулары сыноосуз акчалай жана башка төлөмдөрсүз өткөрүлөт.

4.3. Мектеп кабыл алып жатканда окуучуларды жана алардын ата-энелерин (мыйзамдуу өкүлдөрү) өзүнүн уставы жана окуу процессин жөнгө салуучу башка да жердиктүү документтер ушул Уставында аныкталат.

4.4. Окуучулардын жана ата-энелердин (мыйзамдуу өкүлдөрү) укуктары менен милдеттери мектептин ушул УСТАВЫНДА аныкталат.

4.5. Окуучулар төмөнкүлөргө укуктуу:

- Мектептин ар кайсы этабына окууга кирүүгө жана билим алуунун таризин тандоого;
- Мамлекеттик билим берүү стандарттарынын деңгээлинде милдеттүү жана акысыз жалпы башталгыч, жалпы негизги жана акысыз жалпы орто билим алууга;
- Коршумча билим берүү кызматын, анын ичинде акы төлөнүүчү да таризде алууга;
- Мектептин китепканасынын, маданияттык-спорттук жана өндүрүштүк базасын пайдаланууга;
- Кыргыз Республикасынын Өкмөгү жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары аныкташкан тартиптер боюнча бекер тамактанууга жана медициналык тейлөөгө, жүргүнчү автотранспортто жүрүүнүн женилдиктерин пайдаланууга;
- Уставда аныкталган таризде мектепти башкарууга катышууга;
- Балдар уюмунун ишин уюштурууга жана ага катышууга;
- Инсандык кадыр-баркты урматтоого жана маалымат эркиндигине, өзүнүн жеке көз карашын жана ынанымдарын эркин айтууга;
- Жалпы негизги жана орто билим берүүнү аяктаганда мамлекеттик үлгүдөгү билими жөнүндө документтерин өз учурунда алууга укуктуу.

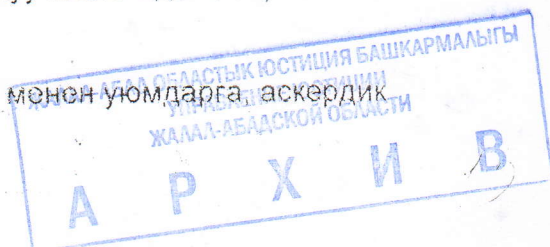
4.6. Окуучулар төмөнкүгө милдеттүү:

- Мектептин Уставын тутууга жана аткарууга;
- Мамлекеттик билим берүү стандарттарынын талаптарынын деңгээлинде жалпы билим берүү программаларын өздөштүрүүгө;
- Кыргыз Республикасынын аймагында жашаган кыргыз жана башка да улуттардын салттарын, мектептин башка окуучуларынын жана кызматкерлеринин ар-намысын жана кадыр-баркын урматтоого;
- Ички тартипти сактоо боюнча мектептин, анын ичинде мектептик кийим (мектеп формасын кийүү) талаптарын аткарууга;
- Мектептин мүлкүнө этияттык мамиле кылууга милдеттүү.

4.7. Мектептеги тартип окуу процессинин бардык катышуучуларын инсандык кадыр-барктын урматтоосунун негизинде жолго салынат. Окуучуларга карата кара күч колдонууга жана психикалык зомбулук ыкмаларын колдонууга кескин тыюу салынат.

4.8. Мектеп окуучулардын жана ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) макулдугусуз атайын билим берүү программаларында жана Базистик окуу планында кабарлаган окуучуларды аткарууга жол берилбейт.

4.9. Окуучуларды коомдук-саясий жана диний партиялар менен уюмдарга, аскердик

түзүлүштөргө кирүүсүнө (өтүүгө), ошондой эле ушул партиялар менен уюмдардын иштерине, агитациялык компаниялар менен саясий акцияларына катышуусун мажбурлоого жол берилбейт.

4.10. Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарына ылайык жалпы негизги жана жалпы орто билим берүүнүн негизги жалпы билим берүү программаларын өздөштүрүү бүтүрүүчүлөрдүн мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясы менен аныктайт. Тийиштүү класстардын негизги жалпы билим берүү программаларын толук өлчөмдө өздөштүргөн окуучулар мектептин педагогикалык кеңешинин чечими менен кийинки класска которулат. Өткөн класстын (баскычтын) негизги жалпы билим берүү программаларын өздөштүрбөгөн окуучулардын Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамына ылайык мектептин кийинки классына (баскычына) окуусуна жол бербейт.

4.11. Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациядан өткөн мектептин бүтүрүүчүсүнө Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарына ылайык мектептин герби бар мөөрү менен күбөлөндүрүлгөн билиминин артыкчылыгы жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документ (күбөлүк, аттестат) тапшырылат.

Бир же бир нече сабактарды өздөштүрүүдө өзгөчө ийгиликтерге жетишкен бүтүрүүчү айрым сабактарды өздөштүрүүдө жетишкен өзгөчө ийгиликтери үчүн" деген Мактоо грамотасы менен сыйланат.

Бардык сабактар боюнча эн жакшы чейректтик, жылдык жана жыйынтыктоочу баалары бар көчүрүү класстарынын окуучулары "Окуудагы эн жакшы ийгиликтери үчүн" деген Мактоо баракчасы менен сыйланат.

4.12. Мектептин педагогикалык кеңешинин чечими жана балдардын иштери боюнча комиссиянын макулдугу боюнча укукка каршы иш-аракеттерди жасаган жана мектептин наамын көп жолу одоно бузгандыгы үчүн 15 жашка чыккан окуучуларды, педагогикалык таласир этүүнүн чектүү чарасы катары мектептен чыгарууга жол берилет.

Балдардын иштери боюнча комиссия ата-энеси (мыйзамдуу өкүлү) менен бирдикте тартылган окуучуну башка жалпы билим берүү уюмунда окуусун улантуу же ишке жөнөштүрүү боюнча чечимин бир ай ичинде кабыл алат.

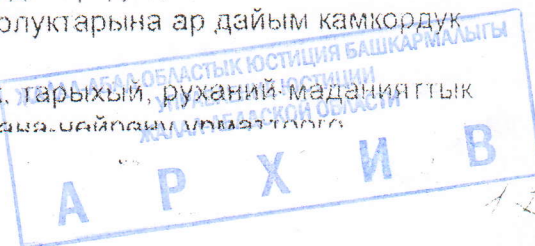
Өткөн балдарды жана ата-энелеринин (мыйзамдуу өкүлдөрүнүн) багуусунан ажыраган балдарды жалпы билим берүү уюмунан чыгаруу жөнүндө чечимин тийиштүү ийгиликтүү мамлекеттик администрациясынын алдындагы үй-бүлөнү жана балдарды коргоого боюнча бөлүмдөрдүн макулдугу менен кабыл алынат.

4.13. Окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) төмөнкүлөргө укуктуу:

- жалпы билим берүү уюмун тандап, окуусун улантуу үчүн окутуунун бардык этабына балдарын жиберүүгө жана билим алуунун таризин тандоого;
- мамлекеттик илим берүү стандарттарынын чегинде окуучулардын жалпы орто билим алуу укугун сактоону талап кылууга;
- балдардын мыйзамдуу укуктарын жана кызыкчылыктарын коргоого;
- мектепте аныкталган таризде мектептин башкаруусуна катышууга;
- билим берүүнү мамлекеттик башкаруунун тийиштүү региондук органына балдарды окутуу жана тарбиялоо маселелери боюнча кайрылууга укуктуу.

4.14. Окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) төмөнкүлөргө милдеттүү:

- балага жалпы орто билим алуу үчүн зарыл шарттарды түзүүгө;
- балдардын күч-кубатына жана психикалык ден-соолуктарына ар дайым камкордук көрүүгө;
- баланын инсандык намысын урматтап, аны улуттук, тарыхый, руханий-маданияттык байлыктарын жана элик саяттарын Мекенин айланасын урматтоого

мектептин уставындагы езулерунун укуктарын жана милдеттерин аткарууга жана балдардын тарбиясына жана балдары жалпы билим берүү уюмдарына зыян келтиргендиги үчүн Кыргыз Республикасынын мыйзамдары аныктаган тартипте жооп берүүгө;

4.15. Мектептеги мугалимдер менен толуктоо (комплектөө) Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине ылайык жүргүзүлөт. Мугалимдер үчүн жумуш берүүчү болуп мектеп эсептелет.

Педагогикалык кызматка билими жөнүндө диплому, тийиштүү педагогикалык квалификациясын ырастаган педагогикалык адистике ээ болгон адамдар кабыл алынат.

Педагогикалык билими жана адистиги жок жарандар кайра даярдоо курсунан өтүшкөндөн кийин гана педагогикалык кесипте иштөөгө укуктуу.

Эмгектен баш тарткан же Кыргыз Республикасынын Өкмөтү бекиткен тизме боюнча медициналык көрсөткүчтөрү бар жарандарга жалпы билим берүү уюмунда иштөөгө жол берилбейт.

Педагогикалык иш жүргүзүү укугунан ажырагуу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт.

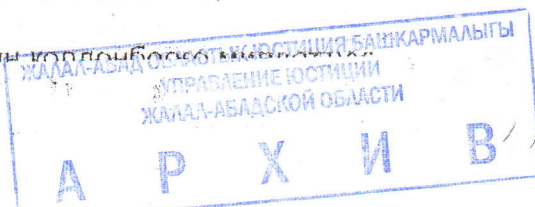
4.16. Мугалимдердин эмгек мамилелери Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине ылайык түзүлгөн келишим менен жөнгө салат.

4.17. Мугалимдер төмөнкүлөргө укуктуу:

- Окутуунун жана тарбиялоонун усулдарын, жалпы билим берүү программаларын, окутуу-усулдук комплектерди окуучулардын билимин баалоонун усулдарын өз алдынча тандоого жана колдонууга;
- Мамлекеттик билим берүү стандарттарынын, окутуу жана тарбиялоо усулдарынын негиздеринде автордук жалпы билим берүү программасын, окуу китебин, окутуу-усулдук колдонмолорун иштеп чыгууга жана колдонууга;
- Алдынкы педагогикалык тажрыйбаларды жүзөгө ашырууга;
- Өзүнүн кадыр-баркын жана кесиптик ар-намысын коргоого;
- Кесиптик иши үчүн тийиштүү шарттарды талап кылууга;
- Өзүнүн кесиптик деңгээлин жана дасыгын жогорулатууга (бул максатка мектептин администрациясы мугалимдерди кайра даярдоо жана дасыктарын жогорулатуу курсарында окутуу үчүн тийиштүү шарттарды түзөт);
- Кыргыз Республикасынын тийиштүү мыйзамдарына ылайык өз ыктыяры менен аттестацияланууга;
- Уставда аныкталган таризде мектепти башкарууга катышууга;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдары жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары кабыл алынган кошумча социалдык кепилдиктерге жана жеңилдиктерге.

4.18. Мугалимдер төмөнкүлөргө милдеттүү:

- Педагогикалык этиканы жана мектептин уставын тутууга жана аткарууга;
- Мамлекеттик билим берүү стандарттарын деңгээлинде окуучулардын негизги жалпы билим берүү программаларын өздөштүрүүлөрүн камсыздоого;
- Окуучулардын өзгөчөлүктөрүн, ишке чеберчилик менен мамиле кылууларын өнүктүрүүгө, жүрүм-турумдарынын жогору ахлактык сапаттарын тарбиялоого;
- Билим берүү тармагындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган бекиткен кызматтык дасыктын талаптарына ылайык келүүгө;
- Өзүнүн кесиптик деңгээлин ар дайым өркүндөтүүгө жана дасыктарын жогорулатууга;
- Окуучуларга карата моралдык жана кичи кылма кылган жолдо белектер берүүгө.

4.19. Педагогикалык жүктүн өлчөмү окуу планы боюнча саатардын санына, мектептин кадрлар менен камсыздыгына жана башка да иш шарттарына жараша аныкталат. Окуу планынын сааттарынын саны азайтылбаса же класстардын саны кыскартылбаса, окуу жылынын башында белгиленген окутуу жүктөмүнүн өлчөмү (педагогикалык иши) окуу жылынын ичинде мектеп администрациясынын демилгеси менен бир ставкадан төмөн келтирилбейт. Жаны окуу жылынын башында окутуу жүгүн белгилөөдө, бул мектеп тартиптеги иш орду болуп саналган мугалимдер үчүн класстарда сабак өтүү өлчөмү жана окутууну улантуу сакталат.

4.20. Мугалимдердин макулдугусуз кесиптик милдеттери жана эмгек келишими менен каралбаган жумуштарга тартууга жол берилбейт. Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аныкталган учурлардан тышкары, эмгек келишими менен каралбайт жумушту аткарууга мугалимдин каршы болушу аны кызматтан бошотууга негиз боло албайт.

5. Мектепти башкаруу.

5.1. Мектепти башкаруу Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" мыйзамына, бул мектептин уставына ылайык демократиялык, ачык-айкындык, өз алдынчалык жана мамлекеттик-коомдук кызматташтык принциптерине ылайык жүргүзүлөт.

5.2. Мектепти тең башкаруунун тариздери болуп жалпы чогулуш, педагогикалык кеңеш, мамлекеттик-коомдук кеңеш ата-энелер комитети, окуучулардын өз алдынча башкаруулары жана башка кеңештер эсептелет.

5.3. Мектепте түздөн-түз жетекчиликти директор жүзөгө ашырат. Мектептин директору райондук билим берүү бөлүмү тарабынан кызматка дайындалат жана ээлеген кызматынан бошотулат. Мектептин директору Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине ылайык кызматка дайындалат, которулат жана ээлеген кызматынан бошотулат.

Директорлук кызматка пенсия жашынан өтпөгөн жогорку педагогикалык билими жана 7 жылдан кем эмес педагогикалык стажы бар, Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илимдеги ченемдик укуктук актыларын, психологияны, менеджментти жана билим берүүнүн каржылоону, мектепте билим берүү маселелери боюнча мамлекеттик органдардын жана коомдук уюмдардын укуктарын жана милдеттерин билген, Кыргыз Республикасынын жараны дайындалат.

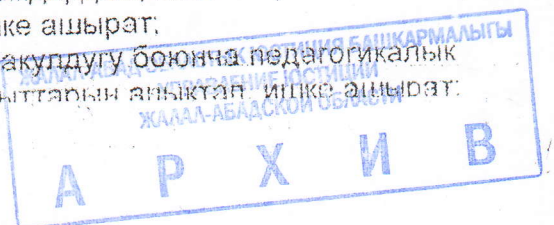
5.4. Директордун орун басары жана материалдык-жоопкерчиликтүү кызматкерлерди кызматка дайындао жана кызматтан бошотуу мектеп директорунун сунуштамасы менен райондук билим берүү бөлүмү тарабынан жүргүзүлөт. Педагогикалык жана материалдык кызматкерлерди жумушка алууну жана кызматтан бошотууну мектеп директору Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине ылайык жүргүзөт.

5.5. Мектептин директору ата-энелердин (мыйзамдуу өкүлдөрдүн), мамлекеттик жана коомдук уюмдардын алдында өзүнүн кызматтык милдеттерине, эмгек келишимине жана мектептин уставына ылайык жекече түрдө жооп тартат.

5.6. Директор:

• Кыргыз Республикасынын Конституциясын, Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" жана "Мугалимдин статусу жөнүндө" мыйзамдардын, жалпы орто билим берүү жана илимдеги ченемдик укуктук актыларын сактап, ишке ашырат;

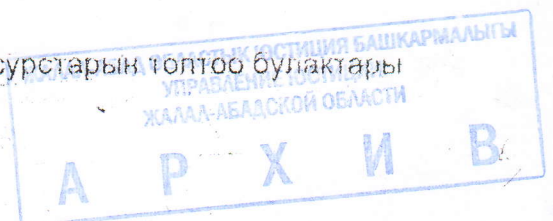
• билим берүүнү райондук билим берүү бөлүмүнүн макулдугу боюнча педагогикалык жана материалдык кызматкерлердин кызматтарына аныктап, ишке ашырат;

- мектептин тарыхтарын жана кызыкчылыктарын жана коргойт;
- мугалимдерди жана техникалык персоналды тандоочу жана жайгаштырууну жүргүзөт, педагогикалык кеңештин ишин жетектейт;
- билим берүүнү, райондук билим берүү бөлүмү менен макулдашылган окуу планын мугалимдер менен бирдикте жүзөөгө ашырат;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарынын жана негизги жалпы билим берүү программаларынын чегинде окуучуларды билимдеринин жеткиликтүүлүгүн жана сапаттуулугун камсыз кылат;
- класстан тышкары иштердин мазмуну аркылуу, окуучуларды тарбиялоо ишин камсыздайт жана көзөмөлдөйт;
- мугалимдердин дасыктарын жогорулатууга жана алардын кесиптик өсүшүнө шарттарды түзөт, ошондой эле алардын аттестациясын өткөрөт;
- билими жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документтерин тапшырууну уюштурат жана аларды даярдоо үчүн бүтүрүүчүлөр жөнүндө тапшыруулучу маалыматтын тактыгын камсыздайт жана жооп тартат;
- балалыкты коргоо, жашы жетишпегендердин укуктарын жана кызыкчылыктарын сактоо боюнча талаптарды көзөмөлдөйт жана сактайт;
- мектептин каржылык-чарбалык ишин жетектейт жана көзөмөлдөйт;
- отунгтардын жана инвестициялардын, ата-энелердин өз эрки менен тапшырган каражаттардын, анын ичинде кошумча билим берүү кызматынан тушкөн кишилерди да, пайдаланууну көзөмөлдөйт жана жеке түрдө жооп берет;
- мектептин материалдык-техникалык эсепке алуу жана сактоо, техникалык коопсуздугун жана санитардык-тазалык режимин сактоо, окуучулардын жана кызматкерлердин эмгегин коргоо үчүн жооптуу болот жана алар үчүн жооп тартат;
- жетектеген мектепке өрткө каршы коопсуздук боюнча, ошондой эле окуу учурунда окуучулардын жана кызматкерлердин өмүрлөрүнө жана ден-соолуктарына коркунуч тийгизген же алардын өлүмүнө алып келген учурлардын татаалдыгына жапа күнөөсүн аныктоо үчүн жараша Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык тартиптик, администрациялык жана кылмыш жоопкерчилигин жекече түрдө тартат;
- мамлекеттик милдеттерге, мектептин уставына жана Кыргыз Республикасынын ченемдик актыларына ылайык башка да милдеттерди аткарат.

6. Мүлк жана материалдык-финансылык каражаттар.

- 6.1 Мектептин уставдык ишин камсыз кылуу максатында уюштуруучу же ал ыйгарым берген орган Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аныкталган тартипте өлкө таандык менчикти же ал үчүнчү тараптан күрөөгө алган имараттарды, каражаттарды, жабдууларды жана башка мүлктү мектепке бекитип берет. Мектепке жер үлүшү Кыргыз Республикасынын мыйзамында аныкталган тартипте бекитилип берилет. Мектепке бекитилип берилген мүлк билим берүү максатынан тышкары алынып коюлушу (эвентуалдуу же) ээликтеп ажыратылышы мүмкүн эмес.
- 6.2 Мектеп райондук билим берүү бөлүмүнүн макулдугу менен ашканасыз жана материалдык залын Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык күрөөгө берүүгө укугу бар.
- 6.3 Мектептин негизги фонддорунун үчүнчү тараптын пайдасына ажыраттуу каражаттар мектеп бүтүм түзүүгө укуксуз.
- 6.4 Мамлекеттик мектептин мүлкүн жана каржылоо ресурстарын толтоо булактары

- республикалык жана жергиликтүү бюджеттер;
- Кыргыз Республикасынын мыйзамдары туюу салбаган бюджеттен тышкары ишкердүүлүктөн түшкөн мектептин өзүнүн каражаттары;
- депозиттик салымдардан түшкөн кирешелер;
- жекече жана юридикалык жактардан, анын ичинде чет өлкөлөрдүн да өз ыктыярлары менен кошкон каражаттары, кайрымдуулуктары жана максаттуу төлөмдөрдү;
- кредиттер;
- Кыргыз Республикасына мыйзамдарына каршы келбеген башка да булактар эсептелет.

§ 4. Жекече жана юридикалык жактар белек, кайрымдуулук жана керез катары берген акчалай каражаттарына, мүлккө жана менчик объектилерине, ошондой эле өз ишкердүүлүгүнөн түшкөн кирешелерден жана ошол кирешеге сатып алынган менчиктик объектилерине да мектептин менчиктик укугу бар.

§ 5. Мектеп өзүнүн карамагындагы акчалай каражаттарынын жана менчигинин чегинде өз милдеттери боюнча жооп берет. Мектепке көрсөтүлгөн акчалай каражаты жетпей калса анда анын милдеттери боюнча Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте уюштуруучусу жооп берет.

§ 6. Республикалык жана муниципалдык билим берүү уюмдарын каржылоо Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт. Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары каржылоо каражаттары болсо, жалпы билим берүү уюмдарын ченемдерден ашык каржылашы мүмкүн.

§ 7. Мектептин финансылык-чарбалык ишин мамлекеттик контролдоону текшерүү органдары тийиштүү ченемдик укуктук актылардын негизинде жүргүзүлөт.

7. Эл аралык кызматташтык.

§ 1. Мектеп Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аныкталган тартипте чет өлкөлүк ишканалар (мекемелер, уюмдар) менен түз байланыш түзүүгө жана банк жекемелеринде валюталык эсептерин ачууга укуктуу.

8. Мектепти жоюу жана өзгөртүп уюштуруу.

§ 1. Жоюу жылынын аягында мектеп жоюлса же өзгөртүп уюштурулса, райондук билим берүү бөлүмү окуучулардын ата-энелери (мыйзамдуу өкүлдөрү) менен макулдашып, арасы башка мектептерге которуу боюнча жоопкерчилигин өзүнө алат.

§ 2. Мектептин жоюлушу жана өзгөртүп уютурулушу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте ишке ашырылат.

Устав № 16 К. Рахманов а. о. мектебинин

жалпы педагогикалык кеңешмесинин

"11" "11" 2015-жылдын № 2 чечиминин

негизинде кабыл алынды.

